

1.4 Text till filmen om föreningslivets historia

Hej! Jag heter Carola Sundqvist och jag jobbar som museichef på Jakobstads museum. Föreningar är viktiga här i Jakobstad och de har alltid varit viktiga för oss jakobstadsbor.

Den första föreningen som grundades var Fruntimmersföreningen och året var 1859.

I början på 1900-talet hade vi en tobaksfabrik, Strengbergs tobaksfabrik, som växte och behövde mer och mer arbetskraft. Därmed flyttade en massa människor in till Jakobstad. Under 20 års tid flyttade ungefär 4000 människor in till staden. Det vill säga befolkningen växte och blev tredubbelt större än vad den hade varit.

Tobaksfabriken var i början på 1900-talet stadens största fabrik. Som mest jobbade där 1600 människor och det var en stor förändring i staden, som skedde i samband med att tobaksfabriken växte. Vardagslivet förändrades för människorna som jobbade i tobaksfabriken. Från att tidigare ha jobbat sju dagar i veckan, hade man nu sexdagarsvecka. Man jobbade bara till klockan 19 på kvällen, och på lördagarna till klockan 17 och på söndagarna hade man ledigt, vilket betyder att fritiden blev ett nytt fenomen. Vad skulle man göra på fritiden?

I slutet av 1800-talet började man grunda föreningar runt specifika intressen, så att till exempel de som var intresserade av segling, grundade en seglingsförening. De som var intresserade av nymodigheten cykling, grundade en cykelförening och de som tyckte att man skulle leva nyktert, utan alkohol, grundade en nykterhetsförening.

Men, så fanns det fortfarande föreningar som var intresserade av att hjälpa människor och att utbilda framför allt kvinnor. Det var Jakobstads Marthaförening som grundades under det sista året på 1800-talet. Här ville man hjälpa framför allt kvinnor med att förbättra vardagslivet genom att lära sig att laga näringsriktig mat, hjälpa till med barnskötsel, men de ordnade också utbildning för kvinnor, framför allt vid tobaksfabriken.

Sen när vi kommer in på 1900-talet, så började man grunda politiska föreningar. De tidiga var Svenska Folkpartiet och Arbetarpartiet, som idag heter Socialdemokraterna. De politiska partierna ville öka människornas medvetenhet om hur samhällslivet fungerar, och ville att människorna skulle vara med och fungera i till exempel stadsfullmäktige.

Men så började man igen grunda nya föreningar runt nya intressen. Till exempel teaterföreningar, sångföreningar, och nu kommer idrottsföreningarna med. Man utövade brottning, fotboll och gymnastik. Det här var allt det som de som var nyinflyttade i staden kunde delta i. Samtidigt blev dessa nya föreningar som ett andra hem för dem som var nya i staden, som inte hade vänner och bekanta här.

Föreningarna har startat mycket av den verksamhet som vi är vana vid att vi har idag i samhället. Då tänker jag till exempel på barndagvården. Jakobstads Marthaförening startade

stadens första daghem. Jag tänker på äldreboenden som vi är vana vid idag. När man inte klarar sig mera som äldre, kan man flytta in i ett äldreboende. Det var en förening, Fruntimmersföreningen, som startade dem.

Idag är vi vana vid att vi kan gå i Arbis eller i Työväenopisto på kurser, men det startades faktiskt av föreningar det också. Bland annat Marthaföreningen hade kvällskurser för framför allt kvinnor, i olika ämnen. Det kunde vara trädgårdsodling, det kunde vara barnskötsel och så vidare.

Föreningsverksamheten är viktig för mig själv också. Jag är själv aktiv i sju föreningar för tillfället. Vilka föreningar som jag är aktiv i, är helt beroende på min livssituation. Vilket är helt naturligt. När barnen var i skolan, var jag aktiv i Hem och Skola föreningar. Det finns i de flesta skolor här i Jakobstad. Då får man en inblick också i skolvärlden.

Idag så är jag aktiv enligt mina egna intressen. Vad är jag intresserad av? Då går jag med i en förening som passar in i mina egna intressen. Det som jag märkte var att när jag för 34 år sedan flyttade in till Jakobstad, så var föreningsverksamheten faktiskt en möjlighet för mig att få kontakt med nya människor, få nya vänner här i den här nya staden.

Det är en möjlighet som ni också ska ta tag i, tycker jag. Gå med i en förening och se vad ni kan göra tillsammans på er fritid.